

Tápió-vidék (Farmos és Tápiószele)
Buszkirándulás 2022. szeptember 24.
Részvett 20 fő

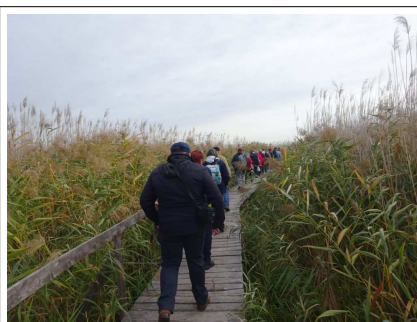
Ezzel a buszkirándulással folytattuk a Tápió-vidék felfedezését. A mai napon Farmos és Tápiószele természeti és kulturális látnivalóit fedeztük fel.

A terület természetvédelmi szempontból a Duna-Ipoly Nemzeti Park felügyelete alá tartozik, így tőlük kértünk segítséget a védett terület bejárásához. Vidra Tamással a DINPI tájegységvezetőjével a **Farmosi Madárvártánál** találkoztunk. A madárvárta épületei, az új pajta és az átalakított egykori gátórház a tudományos és a bemutató célú madárgyűrűzést szolgálja. A madárvárta a Nagy-nádas szélén áll. A nagy kiterjedésű mocsárvidék az egykori Ős-Zagyva medrében terül el, mely esős években igazi madárparadicsommá alakul. Innen indul a **Kékbegy tanösvény**, mely a nádasba nyúló 210 m hosszú pallósoron vezet keresztül a Bivalyos sziget szikésére. A pallósor magassága a mederszinttől 1,3 méterre van, amely lehetővé teszi, hogy a nádas maximális vízborítása esetén is szárazon álljon. A tanösvényen három ismertető tábla került kihelyezésre, amelyek a következő témaköröket ölelik fel: a nádasok ökológiája és növényvilága, állatvilág, nádgazdálkodás tegnap és ma. Vezetőnk mesélt a 2019 február utolsó napján tomboló tűzről, ami 200 hektáron pusztított. A Nagy-Nádasból 150 hektár égett le, a környező szikésből, mocsárrétekből és gyepekből 50 hektár lett a tűz martaléka, és megsérült a pallósor is. Ezt közadakozásból állították helyre, és itt a pallósor indulásánál egy táblán tették közzé az adakozók nevét. A nádas közepén tartottunk egy kis fülelést, hogy milyen hangokat lehet felismerni a csendes hallgatóság során. A "nád susogását" szél híján most nem hallottuk, de néhány figyelmeztető madár pirregést igen. Megtudtuk mi a különbség az avas (öreg) nádas és a zöld nádas között, és miért fontos, hogy mindkettő jelen legyen a területen (pl. a fülemülesítke csak az avas nádasban fészkel). A nádas mellett a Bivalyos szigeten megismertük a nagy kiterjedésű szikések, láprétek és löszgyepek növényvilágát. Láttunk virágzó sóvirágot, sziki őszirózsát, a tavaszi hérics elnyílt leveles töveit, kakukkfű telepeket és még számos növényt. Az állatvilágot néhány bogár képviselte. Megtudtuk azt is, hogy a kis dombocskák oldalán lévő lyukak nem ürgelyukak, hanem az általában löszfalban költő gyurgyalagok fészkei voltak a nyáron. Útbajtettük még a nádfedeles madármegfigyelő kunyhót, megtudtuk miként segít a gyűrűzés a madarak megfigyelésében. Végül egy kis hídon - keresztezve a Hajta patakot - visszatértünk a Madárvárta épületeihez.

Megköszönve kísérőnk rendkívül élvezetes ismertetését folytattuk utunkat Tápiószele felé.

A csoport DINPI vezetőnkkel

Kékbegy tanösvény pallósorán

Sóvirág

Tápószelén egy rövid "ebédszünetet" követően az egykori Szelényi kúriában működő **Nemzeti Biodiverzitás- és Génmegőrzési Központot** látogattuk meg. Itt már várt ránk Balajti Anita a központ munkatársa, hogy bemutassa tevékenységüket.

Egy botanikai sétával kezdtünk, melynek során a kúria épületei között elterülő - helyi védettséget élvező - kert néhány fáját ismertük meg, majd bementünk a laborokba.

A Génbank laborépületében megtudtuk hogy a Központ fő feladata az országos szántóföldi- és zöldségnövény génbank gyűjtemények fejlesztése, ezek agrobotanikai értékelő vizsgálata, dokumentálása és közreadása, valamint közép- és hosszú távú megőrzése hűtött magtárolókban, vagy esetenként merisztéma kultúrákban. Ehhez kapcsolódik a helyi körülményekhez alkalmazkodott hazai tájfajták, ökotípusok és populációk eredeti termőhelyen („in situ”, „on-farm”) történő fenntartásának szervezése és irányítása. a kultúrnövények és tájfajtaiknak összegyűjtése és megőrzése. A magvak megőrzése elsősorban nemesítők számára biztosít alapanyagot, de a köztermesztésből kikerült fajok megőrzése oktatási célból is fontos, emellett jelentős kulturális értékkel is bír. A tájfajták gyűjtése során nem csak magát a növényt, a magot gyűjtik be, hanem a hozzá kapcsolódó hagyományokat, feldolgozási, felhasználási, főzési szokásokat, népszokásokat is feljegyzik. Az 1959-ben alapított szelei központ világszinten a 13. Europa szinten a 3. legnagyobb egyedszámot kezelő intézet. A laborépület bejárása során vezetőnk bemutatta a Génbank napi feladatait /begyűjtés, megőrzés, visszatelepítés/, a begyűjtendő tételek útját /azonosítás-tisztítás-csíráztatás-szárítás-tárolás/.

Ezt követően újabb sétára indultunk. Először az épülettel szemközti kis tónál csodáltuk meg az épp nyíló vízitököket. Majd útba ejtettük a NöDiK magtárát, megtudtuk, hogy a padlásán macskabagoly talált otthonra, neve MAGdi. Az ültetvények felé vettük az irányt, ahol a gyűjtemények felszaporítása, felújító vetése zajlik. Elhaladtunk az intézet nőszirm gyűjteménye mellett melyek tavasszal teszik látványossá ezt a területet. Végül működés közben láthattuk a szárítókamrát, bepillantottunk a 0, és a -20 C°-os tárolókba is, majd visszasétáltunk a kiinduló pontra, ahol elköszöntünk vezetőnkől.

A kert egy idős tölgyfájánál

Vezetőnkkel a csíráztatóban

Mögöttünk a fagyasztók

Magunk mögött hagytuk a Központ közel 300 hektáros zöld területét és kirándulásunk utolsó állomása, a tápiszelei **Blaskovich Múzeum** - az ország egyetlen, a második világháborút berendezésében is sértetlenül átvészelő Kúriamúzeuma - felé indultunk.

A 2021-ben felújított kúra egy botanikailag is érdekes park közepén áll.

Az 1906-ban épült klasszicizáló kisnemesi udvarházat vásárolta meg Blaskovich György (1878-1960), aki jogi és testvére Blaskovich János (1883-1967), aki mezőgazdasági akadémiát végzett. A két fivér 1912-ben költözött Tápiószelére. Egész életüket annak rendelték alá, hogy családi gyűjteményük együtt, egyben és Tápiószelén maradjon. Ez a gyűjtemény a nagypapa, Blaskovich Gyula (1809-1850) - Heves vármegye főispánja - nevéhez fűződik, aki festményeket és metszeteket vásárolt. Őt fia, Gyula követte, aki tovább gyarapította apja hagyatékát. A korábbi Blaskovichok műgyűjtő szenvedélyét a testvérpár régészeti tevékenysége egészítette ki. Az ő kezdeményezésükre indított a Magyar Nemzeti Múzeum 1923-ban Tápiószentmártonban ásatást, ahol egy szkítakori fejedelmi sírból előkerült a híres "aranszarvas", a tűzben aranyozott, szarvas alakú, elektron pajzsdísz. Ők bukkantak rá a tápiószeléri szkítakori temetőre is, ahol a Nemzeti Múzeum régészei 1938-53 között végeztek ásatást. Az itt talált leletek biztosítására 1947-ben a Blaskovich-kúriában megszervezték a MNM múzeumi gyűjtőhelyét. Ennek átszervezésével 1952-ben megalapították a Tápiószeléri Múzeumot. Az intézmény vezetői – halálukig - a Blaskovich-fivérek voltak. A közgyűjtemény alapítói és gyűjtői emlékére 1967-től a BLASKOVICH MÚZEUM nevet viseli.

A tárlatvezetés során hét helyiséget jártunk be. Belépéskor az ebédlő vadásztrófeákkal, vadászattal kapcsolatos festményekkel és egy megterített asztallal fogadott minket. Az egyik vitrinben megnézhattuk a szkíta aranszarvas galvanomását (az eredeti a Magyar Nemzeti Múzeumban látható). Ezt követően a kúria legszebb termébe az empire szalon léptünk. Falait Kisfaludy Károly, Barabás Miklós, Györgyi Giergl Alajos, valamint 17-19. századi olasz és németalföldi mesterek alkotásai díszítik. Bútorai közül kiemelkedik a 19. század közepéről való empire ülő garnitúra. A vitrinekben porcelánok, üvegtárgyak, a sarok szobáscsúszkában gyerekjátékok voltak kiállítva. Következett a nappali szoba, itt a legérdekesebb darab a gömb alakú empire varrószekrényke volt titkos rekeszsel, valamint a 19. századi pipatórium. A szoba üvegszekrényében 16-19. századi ötvös remek, falain 16-19. századi olasz, németalföldi, német és magyar festők munkái láthatók. A dolgozószobában őrzik a családi könyvtárat és a múzeumalapító három generáció portréanyagát.

A történelmi szobában a fegyver-és pipagyűjtemény mívés darabjait, és lószerszámokat láttunk. A múzeumi gyűjtemény különlegessége a híres, veretlen versenyló, Kincsem emlékműve. A lóversenyezés történetének legendás alakja 1874-ben a tápiószentmártoni Blaskovich ménésben született. A lóhoz értés, a lószerszámok öröklődött a Blaskovich családban. Kincsem Blaskovich Gyula unokaöccse, Blaskovich Ernő versenylova volt. A múzeum utolsó szobájában a híres telivér relikviáit néztük meg.

Köszönjük a lendületes tárlatvezetést.

Kicsit még megpihentünk a kertben, ahol a Blaskovich testvérek szobra is látható. Majd a szép és tartalmas nap után hazaindultunk.

Ez a szép út a VI. Kerület Terézvárosi Önkormányzat támogatásával valósult meg, amit tagjaink nevében ezúton is köszönünk.

Rimán Erika

idegenvezető, egyesületi tag

felhasznált források: a települések és a látványok ismertetői, DINPI kiadvány, honlapok a fényképeket készítette: Rimán Erika